

IELTS va TOEFLNI TAQQOSLASH

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti Xorijiy tillar ingliz tili fakulteti, filalogiya
yònalishining 3-bosqich talabalari

Xolmurotova Zilola

Mamayusupova Marjona

Xudoyqulova Farangiz

zilolaxolmurotova77@gmail.com

marjonamamayusupova2005@gmail.com

Xudoyqulovafarangiz40@gmail.com

Annatsiya: Biz eng keng miqyosda tan olinadigan ikkita ingliz tilini bilish darajasini aniqlash testi – TOEFL va IELTS imtihonlaridan birini tanlashdan oldin e’tiborga olish kerak bo’lgan muhim jihatlar ro’yxatini tuzib chiqdik. Ushbu maqola quyidagi mezonlardan foydalangan holda bu ikki imtihondan qaysi biri sizning ehtiyojlaringizga eng mos kelishini uzil-kesil hal qilishga yordam beradi: Maslahatlar va boshqa topshiruvchilarning tajribasi. Xalqaro ingliz tilini bilish darajasini aniqlash imtihonini topshirish haqida o’ylayotganingizda qaysi biri yaxshiroq, degan savol xayolingizga birinchi bo’lib kelishi mumkin. Va to’qson foiz holatda bu – bevosita TOEFL va IELTS o’rtasidagi tanlovdir. Asosli qaror qabul qilish uchun, avvalo, har bir imtihon qanday ishlashini yaxshi tushunish muhimdir, shunda yakuniy tanlovingiz shaxsiy maqsadlaringizga mos keladi.

Kirish so’zlar:

Xalqaro miqyosda tan olinishi nuqtayi nazaridan, bu ikki imtihon bir-biridan deyarli farq qilmaydi. Ikkalasi ham aksariyat ta’lim va biznes muassasalari tomonidan ma’qullanadi. Biroq shuni yodda tutish kerakki, IELTS xorijda eng keng foydalaniladigan xalqaro ingliz tili imtihoni bo’lib, 140 davlatdagi 11,500 tashkilot tomonidan tan olingan. Demak, agar maqsadlaringizdan biri dunyo bo’ylab sayohat qilish orqali turli xil madaniyatlar tajribasini boshdan kechirish bo’lsa, avtomatik tarzda IELTS siz uchun maqbul tanlov bo’ladi. Agar TOEFL va IELTS imtihonidan birini tanlashdan oldin dunyoning qaysi qismiga borishni hal qilgan, muayyan bir qit’a va mamlakatni tanlagan bo’lsangiz, bu sizga chindan yordam beradi. TOEFL bo’ladimi yoki IELTS, universitet va kompaniyalar odatda sizdan qanday turdagi imtihon talab qilinishi haqida batafsil ma’lumot beradi. Ayrımlari istalgan birini topshirishga ruxsat berishi mumkin. Agar shunday bo’lsa, odatda siz tanlagan muassasadan qaysi turdagi imtihonni topshirish va har biri uchun talab etiladigan minimal ballar haqidagi ma’lumotni topishingiz mumkin. IELTS – Kembrij universiteti tarkibidagi Cambridge English tomonidan ishlab chiqilgan bo’lib, Birlashgan Qirollik va Yevropaning aksariyat davlatlarida eng mashhur ingliz tili imtihoni hisoblanadi. U, shuningdek, TOEFL imtihonini

boshqaruvchi tashkilot – Ta'lim testlari xizmati (ETS) joylashgan mamlakat – AQSHdagi aksariyat ta'lim muassasalarida ham qabul qilinadi. Bu esa IELTS sizga o'zingiz xohlagan har qanday yerga borish imkonini berishini anglatadi. Bundan tashqari, qanday sababga ko'ra (akademik, biznes yoki shaxsiy sabablar yuzasidan) chet elga chiqmoqchi ekaningizni ham hisobga oling. Quyida bu ikki imtihon orasidagi eng muhim farqlar keltirilgan. To'g'ri tanlov qilish uchun barcha mezonlarni navbati bilan ko'rib chiqishingiz, afzalliklar va kamchiliklarni taroziga solishingiz kerak. Shu sababli, nima bo'lganda ham, shoshilmang! Qiyinlik darajasi: Ingliz tili bo'yicha qaysi imtihonni topshirish haqida o'ylayotganda, har birining qiyinchilik darajasini bilishni xohlashingiz tabiiydir, chunki bu ular orasidan eng osonini tanlash imkonini beradi. Shunday qilib, javobi murakkab bo'lgan savol – bu: qaysi biri qiyinroq, TOEFL yoki IELTS? Ochiq aytadigan bo'lsak, bu to'laligicha sizning til malakangiz va bundan avval o'zlashtirgan bilimlaringizga bog'liq, shu sababli, bu savolning aniq javobi yo'q. Afsuski, qaysi imtihon osonroq ekani haqidagi yagona to'xtam hali mavjud emas. TOEFL Shimoliy Amerikadagi organga, IELTS esa Birlashgan Qirollik va Avstraliyadagi tashkilotlarga qarashli bo'lsa-da, IELTS imtihonidagi muvaffaqiyatingiz britan talaffuzi, lug'ati yoki konteksti bilan tanish ekaningizga bog'liq emas. Aslida esa, IELTS imtihonini chinakam xalqaro imtihon qiluvchi omillardan biri – bu unda faqat britaniya talaffuzidan emas, boshqa bir qator talaffuzlardan ham foydalanilishidir. Agar qiziqayotgan bo'lsangiz, IELTS imtihonining Speaking section da yaxshi ball olishingiz uchun sizdan Britaniya yoki boshqa bir mamlakatning mahalliy aholisi kabi talaffuz qilish kutilmaydi. Imtihon formati va savol turlari bilan chin ma'noda tanishish uchun IELTS hamkorlari tomonidan potensial imtihon topshiruvchilarga bir qator resurslar, jumladan, kurslar, vebinarlar, murabbiylik ilovalari va amaliy testlardan foydalanish imkoniyati yaratilgan. IELTS'ga Britaniya Kengashi bilan tayyorlanishda sizga berilishi mumkin bo'lgan eng yaxshi maslahatlardan biri budir: ingliz tili bilan mumkin bo'lgan har qanday usulda shug'ullaning. Ingliz tilida o'qing, ingliz tilida musiqa tinglang, ingliz tilida film va seriallar tomosha qiling hamda imkoni bo'lsa, ingliz tilida muntazam ravishda suhbatlashing. Har bir ingliz tilida so'zlashuvchi mintaqa o'ziga xos talaffuz shakllariga ega bo'lsa-da, ona tili ingliz tili bo'lganlar odatda bir-birini tushunadi. Imtihon topshiruvchi sifatida siz uchun eng muhim jihat – bu boshqalarga tushunarli talaffuz qilishingiz va boshqalarni tushuna olishingizdir. Maqsadlar TOEFL va IELTS orasida tanlov qilishdagi yana bir muhim jihat – bu aniq maqsadingizni hisobga olishdir. Masalan, imtihonni talaba sifatida sayohat qilish uchun topshirishingiz kerakmi, bu tilni bilish darajangizni baholash uchunmi yoki ishlash maqsadida xorijga chiqish uchunmi? IELTS imtihonini topshirishning o'ziga xos ustunligi shundaki, siz ikki turdagi imtihondan birini tanlashingiz mumkin: IELTS Academic va IELTS General Training. Agar ingliz tilli tashkilotda ishlash yoki bakalavriat yoxud aspirantura bosqichida tahsil olish uchun xorijga ketmoqchi bo'lsangiz, siz uchun eng mosi IELTS Academic imtihonidir. IELTS General Training imtihoni esa kundalik vaziyatlardan

chiqish va kundalik hayot masalalarini qanchalik hal qila olishingizni baholaydi, shu sababli, bu imtihon ingliz tilida so'zlashiladigan mamlakatga ko'chib o'tmoqchi bo'lgan kishilar tomonidan topshiriladi Biroq, ayrim hollarda, sizdan IELTS UKVI imtihonini topshirish maxsus tarzda so'ralishi mumkin. Bu Birlashgan Qirollikka vizangizni dastaklash uchun mos imtihondir va u kontent, imtihon formati va baholash mezonlari jihatidan IELTS bilan bir xil. Aslida, ular orasidagi yagona farq – natijalarning qay tarzda xabar qilinishidir. IELTS UKVI imtihonning Birlashgan Qirollik Ichki ishlar vazirligi tomonidan ma'qullangan rasmiy joyda o'tkazilganini tasdiqlaydi. Siz uchun kerakli IELTS imtihonini tanlashda o'zingiz ariza topshirmoqchi bo'lgan muassasa bilan oldindan maslahatlashish qattiq tavsiya qilinadi O'tkazilish usuli TOEFL va IELTS imtihonlari qanday o'tkazilishini taqqoslasangiz, ular orasida sezilarli farq topmaysiz. Xuddi IELTS kabi, TOEFL ham ikki xil versiyani taklif qiladi. Ikkala imtihonda ham onlayn versiya taklif etiladi – ularni o'zingiz uchun qulay yerdan turib topshirishingiz mumkin. TOEFL Home Edition imtihoniga ega, IELTS esa yaqinda ayrim manzillarda IELTS Online imtihonini ishga tushirdi, kelgusi oylarda bu manzillar soni yanada kengayadi. Ingliz tilini bilish darajasi TOEFL va IELTS ballarini aniq solishtirish biroz murakkab bo'lsa-da, odatda akademik va biznes muassasalari tomonidan talab etiladigan darajalar orqali taxminiy taqqoslash darajasini aniqlash mumkin. Shuningdek, bu darajalarni Umumiy Yevropa ingliz tilini bilish malakasi (Common European Framework of Reference (CEFR)) standartlari yordamida taqqoslash mumkin. Bu xalqaro standart bo'lib, tilni bilish malakasini belgilaydi va butun dunyoda ishlatiladi. Umuman olganda, IELTS natijalari 1 (eng past) dan 9 (eng yuqori) gacha bo'lgan shkala bo'yicha umumiy o'rtacha ball sifatida aks ettiriladi, TOEFL natijalari esa 0 dan 120 (eng yuqori) gacha bo'lgan shkalada baholanadi. Quyidagi jadvalda ularning muvofiqlik oraliqlari ko'rsatilgan: As the table clearly indicates, IELTS scores go right up to the C2 level (essentially native English speaker level) of CEFR, while TOEFL can only provide up to C1-level validation. Jadvalga aniq tasvirlanganidek, IELTS ballari to'g'ri CEFR C2 darajagacha (asosan ota tili ingliz tili bo'lgan shaxs darajasi) boradi, TOEFL esa faqat C1 darajagacha ballarni taqdim etadi. Boshqacha qilib aytganda, agar ingliz tilini bilish darajangiz ona tili ingliz tili bo'lgan kishi darajasi bilan teng bo'lsa, buni isbotlash uchun TOEFL yetarli bo'lmaydi. Bu holatda, IELTS – ochiq-oydin to'g'ri tanlovdir. TOEFL natijalari ham, IELTS natijalari ham ikki yil davomida amal qiladi Bu muddat o'tganidan keyin har ikkala imtihonni ham qaytadan topshirishingiz kerak bo'ladi.. Imtihon bo'limlari Umuman olganda, TOEFL va IELTS bir xil ko'nikmalarni, ya'ni tinglash, o'qish, yozish va gapirish ko'nikmalarini baholaydi. Biroq, har bir imtihondagi bu bo'lim yoki qismlar ishlatiladigan vazifa turlaridagi tafovutlar sababli bir-birdan farq qilishi mumkin.

Masalan, TOEFL imtihonining “Listening” (Tinglash) moduli bir nechta variantli savollar bilan cheklangan. IELTS imtihonida esa, quyidagi turfa savol turlari ishlatilishi sababli, bu bo'lim ancha xilma-xildir: bir nechta variantli, taqqoslash, rejalash/xarita/diagrammani

belgilash, shakl/qayd/jadval/oqim sxemasi/xulosani to'ldirish, gapni to'ldirish. “Reading” (O'qish) bo'limiga kelsak, TOEFL imtihonida bu bo'limga 60 daqiqa ajratilgan bo'lib, u matndan ko'chirmalarga (uch-beshta) bo'linadi va bir nechta variantli savollar yordamida baholanadi. Taqqoslaydigan bo'lsak, IELTS imtihonining O'qish bo'limi ham 60 daqiqa davom etadi hamda ancha keng qamrovli tarzda baholanadigan matnlar to'plamini o'z ichiga oladi. Masalan, sizdan sarlavhalarni taxmin qilish, gaplarni to'ldirish, xulosani yakunlash, jadvallarni to'ldirish, diagrammalarni to'ldirish va boshqalar so'ralishi mumkin. Gapirish (Nutq) mahorati “Speaking” (Gapirish) bo'limidagi eng ravshan farq shuki, TOEFL imtihonini topshiruvchilar savollarga javob berishda mikrofonga gapirishi lozim. IELTS imtihonida esa imtihon topshiruvchi malakali IELTS mutaxassisi bilan yakkama-yakka, og'zaki suhbat qiladi. Ular imtihonning bu qismini yozma test o'tkaziladigan kunning o'zida yoki undan oldingi/keyingi kunlarda topshirishi mumkin. IELTS Speaking bo'limini video chaqiruv orqali yoki yuzma-yuz bajarish mumkin. Real vaqt rejimida boshqa bir shaxs bilan yuzma-yuz suhbat qilish, shubhasiz, hayotiy jarayon bo'lib, IELTS Speaking bo'limini interfaol qiladi va imtihon sifatida haqiqiy hayotga imkon qadar yaqinlashtiradi. Davomiyligi: TOEFL va IELTS davomiyligini ham e'tibordan chetda qoldirmaslik lozim. Bu qaysi imtihonni topshirish haqida qaror chiqarish vaqtida ko'rib chiqilishi kerak bo'lgan eng jiddiy jihat bo'lmasa-da, qancha vaqt sarflanishini hisobga olish muhimdir. Vaqtni oldindan aniq bilganingiz yaxshi, shunda siz imtihon markaziga kelish va ketishni aniqroq rejalashtirishingiz mumkin. Eng muhimi, shuni unutmaslik kerakki, imtihon qancha uzoq davom etsa, siz shunchalik toliqasiz, bu esa diqqatni jamlash qobiliyatingizga ta'sir qiladi. Yodda tuting, imtihon sharoitlari odatda butun vaqt davomida diqqatingizni jamlagan holda bir joyda o'tirish va qiyin savollarga javob berish qobiliyatingizni sinaydi. Bu ikki imtihon orasida TOEFL uzoqroq – o'rtacha uch soat-u 30 daqiqa davom etadi. IELTS esa, qaysi turdagi imtihonni tanlashingizdan qat'i nazar, taxminan ikki soat-u 45 daqiqa davom etadi. Maslahatlar va boshqa topshiruvchilarning tajribasi IELTS dunyodagi eng ommabop ingliz tilini bilish darajasini aniqlash imtihoni ekanligi sizning foydangizga ishlashi mumkin. Ya'ni bu, boshqa jihatlar bilan birgalikda, imtihon jarayoni haqida maslahatlar va boshqa topshiruvchilarning tajribasi haqidagi ma'lumotlarni osonroq topishingizni ta'minlaydi.

Xulosa: IELTS topshiruvchilarning aksariyati, agar hammasi bo'lmasa, imtihon kuni qanday o'tishi haqida o'ylab asabiylashadi. Boshqa odamlarning tajribasini o'qish orqali imtihon kunida nimalarni kutish mumkinligini bilish olish har qanday stressni kamaytirish uchun qo'l kelishi mumkin. Bu o'zingizni ishonchingizni oshiradi va imtihon haqidagi muhim ma'lumotlarni kelajak uchun saqlashga yordam beradi. IELTS imtihonining dunyo miqyosidagi obro'si karyera dunyosidagi martaba ko'tarilishi borasida uning shubhasiz munosib tanlov ekanini anglatadi. IELTS imtihonidan yaxshi ball olsangiz, martaba zinapoyasida yuqoriga ko'tarilishingiz ancha oson bo'ladi. Bundan tashqari, agar siz magistratura yoki PhD darajasi uchun ariza topshirishga qaror qilsangiz, bu siz uchun

asqatishi mumkin. Bu taqqoslash qo‘llanmasi bilan tanishib chiqqach, bu ikki imtihonning qaysi biri kelajakdagi rejalaringizga eng mos ekani haqida qaror qabul qilishingiz mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. British Council – IELTS bo‘yicha tavsiyalar, onlayn resurslar, narx, ro‘yxatdan o‘tish.
2. ETS (Educational Testing Service) – TOEFL rasmiy ma’lumotlari, natija va davomiylik.
3. Cambridge English / IELTS Academic – imtihon turlari, ballar va CEFR.
4. CEFR – til malakasi standartlari.
5. Tajriba va tavsiyalar – boshqa topshiruvchilarning feedback va rasmiy maslahatlar.